

*До 85-річчя від дня народження***Віталій Арнольдович Кордюм**

31 липня 2016 р. виповнилося 85 років від дня народження Віталія Арнольдовича Кордюма — члена Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, завідувача відділу регуляторних механізмів клітини Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, визначного біолога, одного з провідних учених у галузі молекулярної біології і генетики, мікробіології та біотехнології, доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, академіка НАМН України, лауреата Державної премії України у галузі науки і техніки, заслуженого діяча науки і техніки України.

В. А. Кордюм народився 31 липня 1931 року в м. Києві. Після закінчення з відзнакою 1955 р. Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка розпочав свою наукову діяльність спочатку як аспірант біологічного факультету університету, а потім як співробітник Інституту мікробіології та

вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР. У 1968 р. В. А. Кордюм разом з керованим ним відділом перейшов до Сектору молекулярної біології і генетики Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР. З 1973 р. очолює відділ регуляторних механізмів клітини Інституту молекулярної біології і генетики НАН України.

Кандидат біологічних наук з 1960 р., доктор біологічних наук з 1972 р., у 1991 р. В. А. Кордюма обрали членом-кореспондентом НАН України, у 1993 р. йому було присвоєне вчене звання професора, а у 2000 р. обрали дійсним членом (академіком) Національної академії медичних наук України (2000 р.). У 1979 р. йому у складі колективу авторів було присуджено Державну премію УРСР з науки і техніки за цикл робіт з космічної біології.

Віталій Арнольдович Кордюм зробив вагомий внесок у розвиток біологічної науки. Він послідовно розробляв найновіші в світі і, фактично, перші в СРСР наукові напрями — повітряну мікробіологію, мікробіологічні проблеми замкнених екологічних систем, космічну біологію, вивчав біологічну дію екзогенних нуклеїнових кислот (напрям, що передував генній інженерії). Під час виконання цих робіт професор В. А. Кордюм вперше сформулював і експериментально довів необхідність зміни концепції замкнених екологічних систем для позаземного забезпечення існування людини, а саме, повністю замкнених систем (напрямок, що тоді панував) на користь частково замкнених (які розробляються тепер). Вивчив біологічну дію екзогенних РНК на одноклітинні організми, встановив роль екзогенних нуклеїнових кислот у механізмах еволюції організмів. Зробив неоціненний внесок у заснування таких наукових напрямів як молекулярна генетика, біотехнологія, гена терапія.

Усі дослідження, які проводить професор В. А. Кордюм, завжди були і є на передовому плані світової науки. Так, останні 40 років він сконцентрував свої зусилля на генних технологіях — біотехнології та генній терапії.

Розробив промислові технології отримання таких продуктів як бета-галактозидаза, інтерферон людини альфа-2а (препарат під торговою маркою «Лаферон», що виробляється в Україні та успішно використовується у медичній практиці), інтерферон людини альфа-2b (препарат має імуномодулювальну, антивірусну та протипухлинну активність), гормон росту людини та ін.

З використанням незалежно та одночасно застосованих цитокинів та мезенхімальних мультипотентних клітин на піддослідних тваринах відпрацював способи запобігання ішемії нирок, відновлення ушкодженого спинного мозку, слизових оболонок, тощо. Під керівництвом професора В. А. Кордюма активно розробляються технології генної терапії для лікування цукрового діабету і атеросклерозу.

У творчий доробку вченого — понад 400 наукових робіт, з них 8 монографій, 56 авторських свідоцтв на винаходи та патентів.

Наукова школа, яку започаткував В. А. Кордюм, дала вітчизняній науці багато яскравих вчених: він підготував 2 докторів і 25 кандидатів наук. Віталій Арнольдович нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (2004).

В. А. Кордюм веде велику науково-організаційну та громадську роботу. Він являється членом Наукової Ради при Президії Національної академії медичних наук України з теоретичної та профілактичної медицини, членом секції Комітету з Державних премій в галузі науки і техніки, членом редакційної колегії журналів «*Biopolymers and Cell*» та «Світогляд», членом редколегії збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів», членом вченої ради та спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при Інституті

молекулярної біології і генетики НАН України та Інституту генетичної і регенеративної медицини НАМН України.

Має низку державних нагород: орден «Знак Почета» (1976 р.), Державну премію УРСР у галузі науки і техніки (1979 р.), медаль «За трудову доблесть» (1986 р.), медаль «Ветеран труда» (1989 р.). В. А. Кордюм нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2003 р.), має почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2008 р.), його нагороджено орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2012 р.).

Бажаємо ювіляру довгих років життя, міцного здоров'я, невичерпної енергії та нових творчих злетів на науковій ниві. Нехай Ваші починання завжди супроводжує успіх, здійснюються усі задуми та плани, а повага і підтримка вдячних учнів і колег надає наснаги для нових пошуків.

Усіх Вам гараздів, шановний Віталію Арнольдовичу!

Президія Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова

Колектив Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

Редколегія журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів»

Редколегія збірника наукових праць «Фактори експериментальної еволюції організмів»